

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางบวกของครูกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน โดยมีสมมติฐานในการวิจัยว่าการเพิ่มพฤติกรรมทางบวกของครูต่อนักเรียนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น

จากสมมติฐานที่ว่า การเพิ่มพฤติกรรมทางบวกของครูต่อนักเรียนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นได้นั้น จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการแจกแจงทวินาม (Binomial Distribution) พบว่าแนวโน้มของพฤติกรรมทางบวกของครูทั้ง 3 คน ในระยะทดลอง มีความแตกต่างจากระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในขณะเดียวกันก็พบว่าแนวโน้มของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างห้องเรียนที่ 1 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างห้องเรียนที่ 2 และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างห้องเรียนที่ 3 ในระยะทดลอง มีความแตกต่างจากระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ แสดงว่าการเพิ่มพฤติกรรมทางบวกของครูต่อนักเรียนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าที่เป็นตัวเน้ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมมีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตามที่ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขแบบการกระทำ ใ้ข้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้าและ ผลกรรม โดยที่สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นก่อนเป็นตัวเน้ให้เกิดพฤติกรรม ในขณะที่ผลกรรมนั้นจะเป็นตัว กำหนดว่าพฤติกรรมนั้นจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ในอนาคต โดยที่ผลกรรมที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรม นั้น ถ้าบุคคลพึงพอใจก็จะเป็นตัวเสริมแรงให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้าผลกรรมที่บุคคล ใ้ได้รับไม่เป็นที่พึงพอใจ บุคคลก็จะหลีกเลี่ยงหรือลดการแสดงพฤติกรรมนั้นลง (Craighead et al. 1976: 111; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2526: 27) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือ สิ่งเร้า และผลกรรม นั้นคือถ้าตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นสิ่งเร้าหรือผลกรรมก็ตาม ก็จะมีผลทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงการแสดงพฤติกรรมตามไปด้วย

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของครูที่ใช้ร่วมการวิจัยทั้ง 3 คนที่แสดงต่อนักเรียนในขณะที่ดำเนินการสอนภายในห้องเรียน จัดได้ว่าเป็นสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ห้อง ไม่ว่าจะเป็นในสภาพการเรียนการสอนภายในห้องเรียนที่ 1 ห้องเรียนที่ 2 และห้องเรียนที่ 3 ก็ตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากระยะเส้นฐานจะพบว่าพฤติกรรมที่ครูทั้ง 3 คนแสดงต่อนักเรียนในขณะที่สอนนั้นจะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมทางบวกค่อนข้างต่ำ ซึ่งพิจารณาได้จากกราฟรูปที่ 1 และเมื่อพิจารณาจากระยะทดลองซึ่งเป็นระยะที่ผู้วิจัยได้ใช้การชี้แนะร่วมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ครูแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียนในขณะที่สอนเพิ่มขึ้น พบว่าสิ่งเร้าที่เป็นพฤติกรรมของครูที่แสดงต่อนักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน คือมีการแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียนในขณะที่ดำเนินการสอนเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมในระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) ซึ่งการที่สิ่งเร้าที่เป็นพฤติกรรมของครูได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปนี้เองทำให้มีผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนเช่นกัน คือในระยะเส้นฐานพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ห้องมีการแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนค่อนข้างต่ำ โดยพิจารณาได้จากกราฟรูปที่ 2 และเมื่อถึงระยะทดลองปรากฏว่าการแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงคือ นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากการทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยวิธีการทางสถิติพบว่าเพิ่มขึ้นจากระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tubin and Jason (1980: 159-163) ได้ใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าเพื่อเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าร่วมกิจกรรมของคนชรา วิธีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าทำโดยการจัดให้มีระบบบริการกาแฟและคุกกี้ ซึ่งเป็นการจัดสิ่งเร้าใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนเพื่อใช้เป็นตัวแนะพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเข้าร่วมกิจกรรมของคนชราไว้ในสถานที่พักผ่อนและสถานที่ทำกิจกรรมของคนชรา ผลการดำเนินการทดลองโดยการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าใหม่พบว่า คนชราที่มีการแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันและเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puder et al. (1983: 424-429) ที่ได้ใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าเพื่อลดพฤติกรรมนอนไม่หลับของคนชรา โดยมีวิธีการที่ให้คนชราฝึกเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าด้วยตนเอง คือลดพฤติกรรมที่ไวต่อคดคล้องกับพฤติกรรมนอนที่จะเป็นตัวแนะให้เกิดพฤติกรรมนอนไม่หลับที่เตียงนอน เช่น อ่านหนังสือ รับประทาน คุุโทรทัศน์ วิตกกังวล เป็นต้น และขณะเดียวกันก็ให้สร้างความ

สัมพันธ์ระหว่างเตียงนอนกับพฤติกรรมนอนโดยใช้เกิดขึ้นเร็วที่สุด ผลพบว่าการฝึกให้คนชราเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าด้วยตนเองสามารถลดพฤติกรรมนอนไม่หลับได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gold and Neufeld (1965: 201-204) ซึ่งได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าเพื่อแก้ปัญหาร่วมเพศของคนใช้ชายรายหนึ่ง โดยให้คนใช้เปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าด้วยตนเอง คือให้จินตนาการถึงชายแก่ที่มีลักษณะไม่น่าสนใจ แทนที่จะจินตนาการถึงชายหนุ่มที่มีลักษณะที่น่าสนใจ และถ้าจินตนาการถึงชายหนุ่มจะต้องจินตนาการถึงสภาพการณที่คับข้องใจ ก็จะต้องเป็นภาพชายหนุ่มที่มีตำรวจยืนอยู่รอบ ๆ ทำให้คนใช้ไม่มีโอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ จากการทำที่ให้คนใช้เปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าด้วยตนเองโดยการจินตนาการถึงสิ่งที่ไม่น่าสนใจและสภาพการณที่คับข้องใจนี้พบว่า คนใช้ปฏิเสธที่จะจินตนาการถึงชายที่มีลักษณะที่น่าสนใจอีก แม้จะไม่มีสิ่งใดรบกวน

2. เนื่องจากตัวครูเป็นสิ่งที่แยกแยะได้ (Discriminative Stimulus) นั่นคือ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่เป็นตัวครูกับผลกรรมที่ตนเองได้รับภายหลังการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมา โดยที่ผลกรรมดังกล่าวอาจเกิดจากการวางแผนไขการกระทำ หรืออาจจะเกิดจากการเสริมแรงที่ไม่ได้ตั้งใจ (Accidental Reinforcement) (Ferster, Culbertson and Boren 1975: 349) การเรียนรู้เช่นนี้เรียกว่าการเรียนรู้การแยกแยะสิ่งเร้า (Stimulus Discrimination) นั่นคือนักเรียนสามารถจะรู้ได้ว่าควรแสดงพฤติกรรมใด ในสภาพการณใด เพื่อให้ได้รับการเสริมแรง (Martin and Pear 1978: 104-106)

จากการวิจัยครั้งนี้จะพบว่า ในระยะทดลองสิ่งเร้าที่เป็นตัวครูได้มีการเปลี่ยนแปลงการแสดงพฤติกรรมไปจากเดิมในระยะเส้นฐาน คือตัวครูได้แสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียน ในขณะที่เน้นการสอนเพิ่มมากขึ้น อันได้แก่ การที่ครูยิ้ม และพูดคุยกับเด็ก ชมนักเรียนเมื่อนักเรียนทำงานเสร็จตามที่ครูมอบหมาย หรือตอบคำถามได้ถูกต้อง เป็นต้น และในขณะเดียวกันนั่นเอง นักเรียนอาจจะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมาคือพฤติกรรมตั้งใจเรียน และครูก็ยังแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียนอยู่ จึงทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงระหว่างตัวครู พฤติกรรมตั้งใจเรียนของตน กับผลกรรมทางบวกที่ตนเองได้รับโดยไม่ได้ตั้งใจ (Accidental Reinforcement) จึงทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น ตัวครูจึงเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้นั่นเอง นอกจากนี้ก็อาจจะกล่าวได้ว่า เมื่อครูแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียน นักเรียนก็แสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียน จึงทำให้เกิดการเสริมแรงพฤติกรรมของกันและกัน

(Reciprocal Reinforcement) จึงทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ O'Neill, Blank and Joyner (1980: 379-381) ที่ใช้เทคนิคการแยกแยะสิ่งเร้าเพื่อเพิ่มพฤติกรรมทางทึงขยะลงในดังตามสภาพการณ์จริง โดยมีการสร้างดังขยะขึ้นใหม่ ซึ่งออกแบบให้เป็นที่ดึงดูดใจ และเมื่อใดที่คนทึงขยะลงดังนี้จะได้รับการเสริมแรงทันทีคือ จะพบกับคำว่า "ขอบคุณ" ที่ผาดังค่านิน และเปรียบเทียบกับดังขยะปกติที่มีอยู่ ผลการทดลองพบว่า พฤติกรรมทางทึงขยะลงในดังขยะเพิ่มขึ้นโดยเลือกที่จะทึงขยะลงในดังขยะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ มากกว่าทึงลงในดังปกติที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Geller et al. (1982) ได้ใช้เทคนิคการแยกแยะสิ่งเร้าเพื่อเพิ่มพฤติกรรมการรักเข็มชัคนิริภยของผู้ชั้บชั้รณนค้ที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมการรักเข็มชัคนิริภยกับการเสริมแรงทางบวกที่จะได้รับ ผลพบว่าเทคนิคการแยกแยะสิ่งเร้าดังกล่าวมีผลทำให้พฤติกรรมการรักเข็มชัคนิริภยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muir and Milan (1982) ที่ได้ฝึกให้ผู้ปกครองใช้เทคนิคการแยกแยะสิ่งเร้าเพื่อเพิ่มพฤติกรรมตอบสนองต่าง ๆ ของเด็กพิการ เช่น การโบกมือ การชี้สิ่งของ การทำตามคำสั่งง่าย ๆ โดยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมเหล่านั้นกับการเสริมแรงทางบวก ผลพบว่าผู้ปกครองนำวิธีการดังกล่าวไปใช้แล้ว ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเหล่านั้นเพิ่มขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา นุตมากุล (2527) ที่ได้ใช้เทคนิคการแยกแยะสิ่งเร้าเพื่อเพิ่มพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับตัวเสริมแรงทางบวกที่ได้รับ ซึ่งผลการทดลองพบว่าเทคนิคการแยกแยะสิ่งเร้าดังกล่าวสามารถเพิ่มพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เช่นกัน

3. น่าจะเป็นผลเนื่องมาจากสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนมีผลในการช่วยส่งเสริมพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ซึ่งได้มีผู้เสนอแนวคิดไว้ว่าบรรยากาศของห้องเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้เรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนมีจิตใจดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉง มีความตั้งใจเรียน ซึ่งจะทำให้เรียนรู้ได้ดีและได้มาก (Lawrence 1976: 315; Jacobson 1985: 234; สมพร สุทัศน์ีย์ 2525: 50) การเกิดสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่สำคัญคือ พฤติกรรมของครูที่แสดงออกในขณะดำเนินการสอนภายในห้องเรียน การ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (Jackson 1968: 9; Lawrence 1976: 315)

ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาในระยะทดลองจะพบว่าสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของห้องเรียนที่ 1 ห้องเรียนที่ 2 และห้องเรียนที่ 3 มีสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาที่สำคัญคือ พฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียนในขณะที่ดำเนินการสอนในห้องเรียน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเข้าไปในทางบวก กล่าวคือผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้ง 3 คน มีการแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียน ในขณะที่ดำเนินการสอนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนในระยะทดลอง อันได้แก่ การที่ครูยิ้มและพูดคุยกับนักเรียน แสดงความใกล้ชิดกับนักเรียนด้วยการโอบไหล่หรือแตะตัวนักเรียนเมื่ออยู่ในชั้นเรียน การที่ครูชมนักเรียนเมื่อนักเรียนทำงานที่ตนได้รับมอบหมายเสร็จ เป็นต้น และจากการที่ครูแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียนเพิ่มขึ้นนี้ก็มีผลต่อเนื่องไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนก็เป็นไปในทางบวกด้วย ดังนั้นเมื่อสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาที่สำคัญคือพฤติกรรมที่ครูแสดงออกในขณะที่ดำเนินการสอนภายในห้องเรียน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีผลต่อการทำให้สภาพบรรยากาศการเรียนการสอนภายในห้องเรียนทั้ง 3 ห้องเรียน ให้เป็นบรรยากาศที่น่าเรียน น่าสนใจ มีชีวิตชีวาแล้ว จึงมีผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น

งานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wallen and Wallen (1978: 273) ที่ศึกษาพบว่าบรรยากาศในห้องเรียนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะมีผลทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือ หันไปแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Popham and Baker (1973: 52) ที่พบว่า สภาพบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีชีวิตชีวา น่าสนุก น่าสนใจ จะมีผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกตามมา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเพิ่มพฤติกรรมทางบวกของครูต่อนักเรียนทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น